

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شعی خراسانی حفظه الله تعالی

موضوع:

۱. احکام؛ خرید، فروش، اجاره و رهن

۲. احکام؛ مشاغل و مکاسب حرام

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسش

نویسنده: عبد الله جعفری

نظر شما در مورد بیعانه (پول پیش) چیست؟ آن به این صورت است که خواهان خرید یک کالا، پولی را نزد فروشنده می‌گذارد، با این شرط که اگر تا زمانی مشخص برای خرید کالا آمد، پولی که گذاشته است جزئی از پول کالا محسوب شود و اگر تا زمانی مشخص برای خرید کالا نیامد، پولی که گذاشته است برای فروشنده باشد.

پاسخ

تاریخ: ۱۴۰۴/۸/۸

بیشتر علما، بیعانه (پول پیش) را حرام دانسته‌اند؛ با این استدلال که اکل مال به باطل است و در روایتی آمده است: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ الْعُرْبَانِ»^۱؛ «رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم از بیعانه نهی فرمود»، ولی این استدلال درست به نظر نمی‌رسد؛ چراکه بیعانه، ما به ازاء معلومی دارد و آن نفروختن کالا تا زمان بازگشت خریدار است که طبیعتاً برای خریدار سودمند و برای فروشنده زیان‌بار است و از این جهت، نمی‌توان گرفتن پول در ازاء آن را اکل مال به باطل دانست و روایت مذکور نیز معتبر نیست؛ با توجه به اینکه سند آن بسیار ضعیف است و متن آن در تعارض با روایت دیگری است که می‌گوید: «أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَخْلَلَ الْعُرْبَانَ فِي الْبَيْعِ»^۲؛ «پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم، بیعانه را حلال دانست» و اصل نیز حلال بودن معامله است، تا اینکه دلیلی واضح برای حرمت آن برسد. بنابراین، می‌توان بیعانه را حلال دانست.

۱. موطأ مالك (روایة یحیی)، ج ۲، ص ۶۰۹؛ مسند أحمد، ج ۱۱، ص ۳۳۲؛ سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۷۳۸؛ سنن أبي داود، ج ۳، ص ۲۸۳؛ السنن الكبرى للبيهقي، ج ۵، ص ۵۵۹
۲. مصنف ابن أبي شيبة، ج ۵، ص ۷

آری، اگر تا زمان انصراف خریدار از معامله، خریدار دیگری پیدا نشد، بر فروشنده -بینه و بین الله- واجب است که بیعانه را پس دهد؛ چراکه عملاً به او ضرری نرسیده و نگاه داشتن بیعانه در این حال، اکل مال به باطل است؛ چنانکه یکی از یارانمان ما را خبر داد، گفت:

«سَأَلْتُ الْمَنْصُورَ عَنِ الْعُزْبُونِ فِي الْبَيْعِ، فَقَالَ: لَا بَأْسَ بِهِ إِذَا كَانَ الْمَبِيعُ مَطْلُوبًا، قُلْتُ: إِنَّ رَجُلًا أَعْطَانِي الْعُزْبُونَ، ثُمَّ جَاءَنِي فَقَالَ: قَدْ نَدِمْتُ، وَلَمْ يَأْتِنِي بَيْنَ ذَلِكَ طَالِبٌ، قَالَ: إِذَا كَانَ كَذَلِكَ فَرُدَّ عَلَيْهِ مَالَهُ، وَلَا تَأْكُلْ مَالَ أَحَدٍ بِالْبَاطِلِ»؛ «از منصور درباره‌ی بیعانه پرسیدم، پس فرمود: اشکالی ندارد اگر کالا طالب داشته باشد، گفتم: کسی به من بیعانه داد، سپس آمد و گفت که پشیمان شده‌ام و در آن بین، طالبی (برای کالا) به نزد من نیامد، فرمود: اگر این طور است، مالش را به او برگردان و مال احدی را به باطل نخور».

بایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوهای شیخ جعفر سبحانی
www.alkhorasani.com

www.alkhorasani.com

بایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوهای شیخ جعفر سبحانی حفظه الله تعالى

صفحه توییتر بایگاه

صفحه اینستاگرام بایگاه

صفحه کانال تلگرام بایگاه

صفحه فیسبوک بایگاه

لینک یوتیوب

* لطفاً بر روی لینک مورد نظر خود کلیک کنید.